

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

ผู้เขียน นางสาวจิราเจตน์ อุดมศรี

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เสถียร ศรีบุญเรือง กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูสิทธิ์ ชูชาติ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาบริบททางด้านกายภาพ และสังคม ของพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

ข้อมูลที่เป็นสำหรัการศึกษารวบรวมได้จากผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่มคือเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับอำเภอและตำบล ผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ และประชาชนผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีการประกอบกันโดยใช้ประเด็นสัมภาษณ์ ประเด็นการสังเกต ประเด็นการสนทนากลุ่ม และประเด็นการศึกษาเอกสาร ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงพรรณนา ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. บริบททางด้านกายภาพและสังคมของตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรีเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่พรรณในป่าไม้ และสัตว์ป่าประมาณ 56 ชนิด ชุมชนโป่งน้ำร้อนมีอาชีพหลักคือเกษตรกรรม ทำไร่

ทำสวน มีสวนผลไม้ที่มีชื่อเสียง และมีความหลากหลายชนิดพันธุ์ การท่องเที่ยวในพื้นที่ปองน้ำร้อนมีปัจจัยดึงดูดที่สำคัญคือ ความสวยงามของลำน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่าไม้ และกิจกรรมการท่องเที่ยวผจญภัยกึ่งอนุรักษ์ ประเภทล่องแก่งแพยาง ซึ่งแนวโน้มในอนาคตอาจมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

2. ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลปองน้ำร้อน จากอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชาชน ที่ทำรายได้ที่มากกว่าอาชีพการท่องเที่ยว และเป็นอาชีพดั้งเดิม จึงทำให้ประชาชนไม่สนใจที่จะประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในชุมชนในการคิด ริเริ่มวางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ แบ่งปันผลประโยชน์ ติดตามประเมินผลด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวทำให้ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทำให้นักท่องเที่ยวไม่รู้จักรล่องแก่งคลองปองน้ำร้อน

ตำบลปองน้ำร้อนมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์แต่ไม่มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งยังไม่มีหรือนโยบายของรัฐด้านการท่องเที่ยวเข้ามาใช้ในพื้นที่ ไม่มีการนำแผนปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเข้ามาใช้อย่างจริงจัง คนนอกชุมชนเป็นผู้ดำเนินกิจการท่องเที่ยว แต่คนในชุมชนขาดโอกาสมีส่วนร่วมจึงทำให้ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเป็นลักษณะที่นายทุนเข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่าขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในตำบลปองน้ำร้อน ควรมีคุณสมบัติที่เป็นการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตามแนวทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่คำนึงถึงการสร้างจิตสำนึกให้ชาวบ้านในพื้นที่ เป็นการกระจายรายได้สู่ประชาชนในพื้นที่ จัดการได้ด้วยการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ในหมู่บ้านควบคู่ไปกับการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างชาญฉลาดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยาวนานที่สุด และก่อให้เกิดผลกระทบทางลบของตำบลน้อยที่สุด

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการเองได้ เนื่องจากขาดแคลนเงินทุน รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนนี้จึงควรให้ประชาชนในตำบลสามารถดำเนินการกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างง่าย ๆ ได้ด้วยตนเองเพื่อกระจายรายได้ให้แก่ประชาชน เช่น การล่องแก่งแบบเพิ่มกิจกรรมการชมเกษตรสวนผลไม้ การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro – tourism) การจัดการท่องเที่ยวแบบบ้านพักชุมชนโฮมสเตย์ (Home stay)

Independent Study Title Sustainable Eco-tourism Management Model: A Case Study of Pong Nam Ron Sub-district, Pong Nam Ron District, Chantaburi Province

Author Miss Jirajet Udomsri

Degree Master of Arts (Man and Environment Management)

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Dr.Anurak Panyanuwat	Chairperson
Assoc. Prof. Dr. Satien Sribunreung	Member
Assist. Prof. Chusit Chuchart	Member

Abstract

The main objectives of this research, namely, the Pattern of Sustainable Eco-tourism Management: A Case Study of Pong Nam Ron Sub-district, Pong Nam Ron District, Chantaburi Province, were to study : (1) the physical and social context of the areas for eco-tourism in Pong Nam Ron sub-district, Pong Nam Ron District, Chantaburi Province current situations; (2) the problems and obstacles relevant to the eco-tourism within the studies areas; and (3) develop pattern of sustainable eco-tourism management appropriate to the environmental conservation within the areas.

This qualitative research identified 3 groups of key informants within the district. Those were the government officials at the district and sub-district levels, traveling agents relating to rafting and eco-tourism activities, and concerned people in the community. The researcher applied a number of different items to collect data. Those were interviewing items, observation items, and items for focus group discussions and documentary analysis. The data were, then, checked and descriptively analyzed.

The results of the research were as follows:

1. The geographical and social contexts of Pong Nam Ron Sub-district, Pong Nam Ron district, Chantaburi province were rather supportively appropriate for eco-tourism activities. There were abundance of natural resources within the areas, consisting of diversity of trees in the forests and about 56 animal species. The people's main occupation was agriculturists, earning their livings from famous fruit orchards, gardening, and farming. The famous fruit orchards were an attractive factor that might have an attractive capacity to draw attention from tourists in addition to the beautiful stream, fertilized forests and soft adventure tourism activities. Rafting with rubber boat had a tendency to draw more number of tourists into the district and sub-district.

2. The problems and obstacles relevant to the eco-tourism within the sub-district could stem from the local people's main occupations in agriculture. This occupation could help them make more money than involving in eco-tourism in which they had little knowledge and understanding. As a consequence, they took no interest in the eco-tourism activities. Hence, they had no participation in creation, planning, decision-making, implementing, benefit sharing and monitoring including evaluation in any tourism activities, which were developed by the outsiders. However, there was no tourism promotion among the local people and even for the tourists to know Pong Nam Ron areas and natural resource as much as it should have been.

Although, Pong Nam Ron sub-district had abundant natural resources available for eco-tourism activities, there was no tourism promotion policy implementation within the areas. There was no promotion action plan from the local authority. The private sector as the community outsiders organized their tourism activities without the community participation, resulting in less interest and involvement from them as partners. However, the outsiders had no tourism promotion and personnel with good knowledge and understanding of sustainable eco-tourism management and activities.

3. The pattern of eco-tourism management appropriate for environmental conservation within Pong Nam Ron sub-district Pong Nam Ron sub-district should be developed. It should be contain a sustainable eco-tourism characteristic with local people and stakeholders' awareness, participation and fair income distribution. Moreover, such pattern should lead the stakeholders to be aware of the environmental impacts, and tourism source conservation.

As the local people had small income at the current stage, this pattern should encourage them to conduct some simple tourism activities with self-reliance such as downstream through the rapids to look at orchard an agro-tourism and home stay tourism management.